కానుకొల్లు బాలకృష్ణ
Dr. Kanukollu Balakrishna

HoD, Department of Telugu,
Sri Raja Rangayyapparao &
Chunduru Venkata Reddy
Government Degree College
(Autonomous),
Machavaram
VIJAYAWADA, Krishna District
Andhra Pradesh.

భాషా నైపుణ్యాలు

ప్రస్తావించే అంశాలు

0. పరిచయం
1. భాష – నిర్వచనం, వివరణ
2. భాష – అద్భుత వ్యవస్థ
3. భాష – మౌఖిక, లేఖన సంప్రదాయాలు
4. లిపి – భాష
5. భాషా వైవిధ్యం
6. సాహిత్య శాస్త్రాలు
7. పరిశోధనాత్మ బోధన
8. తెలుగు భాష విశిష్ట లక్షణాలు
9. తెలుగు భాషా విస్తరణ – కర్తవ్యమ్
10. ప్రశ్న విధానం

పరిచయం

కేయూరా న విభూషయంతి పురుషం హారా న చంద్రోజ్జ్వలా

నస్నానం న విలేపనం న కుసుమం నాలంకృతా మూర్ధజా

వాణ్యేకాస్సమలన్కరోతి పురుషం యా సంస్కృతాధార్యతే

క్షియ్యంతే ఖలు భుషణాని సతతం వాగ్భూషణం భూషణం.

-- భర్త్ఋహరి

మనిషి - మాట – విలువ

“సత్యం బ్రుయాత్ ప్రియం బ్రూయాత్ .....”

సత్యవాక్పాలన – హరిశ్చంద్రుడు,
శకున్తలోపాఖ్యానం

పిత్రువాక్పాలన – శ్రీరాముడు

భీష్మ ప్రతిజ్ఞ – గాంగేయుడు

ఆడిన మాట తప్పకపోవటం – బలిచక్రవర్తి

శాస్త్రాలు – సత్యాలు, కావ్యాలు – కల్పనలు

ప్రస్తుతం భాషలు ఎదుర్కొంటున్న సవాళ్ళు

1. భాష – నిర్వచనం, వివరణ

‘ భాష ఒక మానవ సమూహం పరస్పర అవగాహన కోసం ఉపయోగించే నిర్వ్యాజ వాక్ సంకేతాల వ్యవస్థ’.

అవగాహన క్షమత్వం కోల్పోయినప్పుడు కొత్త భాషలు ఏర్పడతాయి.

పదానికి అది ఇచ్చే అర్థానికీ మధ్య ఉండే సంబంధం తర్కానికి అందనిది.

భాష మౌఖికంగానే మొదలవుతుంది.

లిపి అనంతరకాలంలో ఏర్పడుతుంది.

2. భాష – అద్భుత వ్యవస్థ

- వర్ణాలు
- అక్షరాలు – అచ్చులు – ప్రాణాలు – నాదాలు
- పదాలు
- వాక్యాలు

- పరిమితసంఖ్యలోని వర్ణాలతో అపరిమిత వాక్యనిర్మాణ సామర్థ్యం.

తెలుగు వర్ణాలు – 56

అచ్చులు
తెలుగు దేశీయ వర్ణాలు - 14
సంస్కృతం నుంచి వచ్చినవి - 05
మొత్తం - 19
హల్లులు
తెలుగు దేశీయ వర్ణాలు - 22
సంస్కృతం నుంచి వచ్చినవి - 14
ఆంగ్లం నుంచి వచ్చినవి - 01
మొత్తం 37
అక్షరాలు = గుణింతాలు

తెలుగు పదాలు – 4 విధాలు

- తత్సమాలు - సంస్కృత ప్రాకృత తుల్యపదాలు

  పదాలు – సంధి రూపాలు, సమాస రూపాలు

  తద్భవాలు – సంస్కృత ప్రాకృత భవాలు.

  దేశ్యాలు

  అన్యదేశ్యాలు

3. భాష – మౌఖిక, లెఖిన సంప్రదాయాలు

మౌఖికం – వక్త, శ్రోత

రకరకాల యాసలు, మాండలికాలు ఉండవచ్చు.

లేఖనం - సార్వకాలికం , సార్వదేశికం

ప్రమాణ భాష అవసరం.

4. లిపి – భాష

- లిపి కలిగిన భాషలు – లిపి లేని భాషలు
- సాహిత్య భాషలు – సాహిత్య రహిత భాషలు

5. భాషా వైవిధ్యం

- మాతృభాష
- ప్రాంతీయభాష
- అధికార భాష
- జాతీయ భాష
- అంతర్జాతీయ భాష
- గ్రాంధిక భాష
- వ్యవహారిక భాష
- ప్రాచీన భాష
- ఆధునిక భాష

- అంతర్జాతీయభాషలు – 6
- అరబిక్, చైనీస్, ఇంగ్లీష్, ఫ్రెంచ్, రష్యన్, స్పానిష్

ప్రతిపాదిత భాషలు –
బెంగాలీ,హిందీ,పోర్చుగీస్, టర్కిష్

ప్రాచీన భాషలు – 6

సంస్కృతం, తమిళం, తెలుగు, కన్నడం, మలయాళం, ఒడియ

6. సంబంధిత శాస్త్రాలు

భాషాశాస్త్రం
వ్యాకరణ శాస్త్రం
నిఘంటునిర్మాణ శాస్త్రం
ఛందోశాస్త్రం
అలంకార శాస్త్రం
శైలీ శాస్త్రం
మాండలిక విజ్ఞానం

7. పరిశోధనాత్మక బోధన
Research Oriented Teaching

"शिष्टा क्रिया कस्यचिदात्मसंस्था
संक्रान्तिरन्यस्य विशेषयुक्ता
यस्योभयं साधु ससिक्षकाणाम्
धुरि प्रतिष्ठाप्यितव्य एव"

'मालविकाग्निमित्रम' – महाकवि **कालिदासः**

౧. పిపిటి ల సాయంతో బోధన (Teaching with PPT)
౨. శ్రావ్యపఠనం (Recitation of Poem)
3. ప్రశ్నాత్మక విధానం (Questioning Method)
౪.పరిశోధనాత్మక బోధన (Research Orientation)
౫.సృజనాత్మకత (with Creative Literature)

౧. పిపిటి ల సాయంతో బోధన(Teaching with PPT)

- తెలుగు, సంస్కృతం వంటి ప్రాచీన భారతీయ భాషలకు ఆధునిక సమాచార సాంకేతిక పరిజ్ఞానాన్ని వినియోగించడం.
- ముఖ్యంగా పిపిటి ల ద్వారా పాఠ్యాంశాలను బోధించడం.

౨. శ్రావ్యపఠనం (Recitation of Poem)

“తెలుగదేలయన్న దేశమ్ముతెలుగేను
తెలుగు వల్లభుండ తెలుగొకండ
ఎల్లనృపులు కొలువ ఎరుగవే బాసాడి
దేశభాషలందు తెలుగు లెస్స”.
‘ఆముక్తమాల్యద’ –
శ్రీకృష్ణదేవరాయలు

3. ప్రశ్నాత్మక విధానం (Questioning Method)

ప్రశ్న: దేశభాషలందు తెలుగు ఎందుకు లెస్స ?

జవాబులు : ౧.

౨.

3.

8. తెలుగు భాష విశిష్ట లక్షణాలు

౧. అజంత భాష

అచ్ + అంత = అజంత

అచ్చులు = నాదాలు(voiced),
ప్రాణాలు,

అక్షరాలు (Syllables)

నాదాత్మకత, శ్రవణయోగ్యత
(వినసొంపు)

ప్రముఖుల ప్రశంసలు

౧. ‘తూర్పు దేశాలలో ఇటలీ వంటి భాష’ (Italian of the East) nikolo de kant (a Traveller from Europe in 16 Cen. A.D.)

౨. “ఆంధ్రత్వ మాంధ్రభాషా చ నాల్పస్య తపస: ఫలం”
-అప్పయ్య దీక్షితులు (Tamil Scholar- 16 cen. A.D.)

3. “సుందర తెలుంగు”
- సుబ్రహ్మణ్య భారతి (Tamil poet – 20 cen.)

౪. “జాతీయభాష కాగలిగిన భారతీయభాష
- జె. బి.ఎస్.హాల్డేన్

౫. “తెలుగు తేనెవంటి భాష”
- రాధాకృష్ణ పండితుడు

- అజంతత్వం – ప్రతిపదంలో చివర అచ్చు ఉండటం
- భాష వినసొంపుగా(నాదాత్మకంగా) ఉండటానికి ఇది ముఖ్యకారణం
- ఈ లక్షణంవల్లనే ఈ భాషలో ఛందస్సు, గేయం అంత ప్రజాదరణ పొందాయి.
- అందుకు అవధానవిద్య, ఆశుకవిత్వం ముఖ్య ఉదాహరణలు.
- **అవధానాలు** – అష్టావధానం, ద్విగుణీకృతం, శతావధానం, ద్విశతావధానం, సహస్రావధానం, మహాసహస్రావధానం, పంచసహస్రావధానం మొ.

గేయం

కర్ణాటక శాస్త్రీయ సంగీతం లో తెలుగు కృతులే అధికం. తెలుగు వాగ్గేయకారుడు, కర్ణాటక శాస్త్రీయ సంగీతత్రయంలో అగ్రగణ్యుడు అయిన త్యాగరాజస్వామి కృతులు లేని సంగీత కచేరీ ఉండదు.

గేయప్రక్రియ – రకాలు

1. సంకీర్తన – అన్నమయ్య
2. కీర్తన – రామదాసు
3. పదం – క్షేత్రయ్య
4. కృతి – త్యాగయ్య
5. తిల్లాన – బాలమురళి
6. యక్షగానం
7. కోలాటం
8. భజనలు
9. జావళి
10. పద్య నాటకాలు
11. సినిమా పాటలు
12. తత్వగీతాలు
13. భక్తిగీతాలు
14. ఎంకిపాటలు
15. బంగారిమామ పాటలు
16. లాలిపాటలు
17. జోలపాటలు
18. గజల్ – సినారె
19. తరంగం – నారాయణతీర్థులు
20. అష్టపదులు – జయదేవుడు
21. భామాకలాపం

౨. ధ్వన్యాత్మకలిపి కలిగిన భాష(Phonetic Language)

భాషా నైపుణ్యాలు

1.శ్రవణం – వినటం(Listening-L)

2.భాషణం – మాట్లాడటం(Speaking-S)

3.పఠనం – చదవటం(Reading-R)

4.లేఖనం –రాయటం(Writing-W)

3,4 లకు లిపి అవసరం

- అచ్చులు (Vowels) - 19
- హల్లులు (Consonants) - 36
- గుణింతాలు/అక్షరాలు (Syllables)

ఔల్లుహల్లులు+అచ్చులు = 684
సంయుక్తాచ్చులు, ద్విత్వాచ్చులు = 150(సుమారు)
మొత్తం 834

- ఉచ్చరించే ప్రతి ధ్వనికీ ప్రత్యేకంగా అక్షరం ఉండటం .
- ఉచ్చరించిశబ్దమే రాయగలగటం, రాసిన శబ్దాన్నే ఉచ్చరించగలగటం.
- ఉచ్చారణకూ లేఖనానికీ మధ్య అభేదం.
- పదాల వర్ణక్రమం(Spelling) తెలుసుకోవటం తేలిక.
- అందుకు శిష్ట వ్యవహారమే ప్రమాణం.

“ఆర్యవ్యవహారంబుల దృష్టంబు గ్రాహ్యంబు”

బాలవ్యాకరణం - చిన్నయసూరి

3. ఆదాన పద సారళ్యం (Flexibility in Loan Words)

- ఇతర భాషాపదాలను సులువుగా స్వీకరించే లక్షణం

తెలుగు పద సంపద (Telugu Vocabulary)

౧. తత్సమాలు(సంస్కృత ప్రాకృత భాషలనుంచి)
౨. తత్భవాలు ”
3. దేశ్యాలు
౪. అన్యదేశ్యాలు(ఉర్దూ, పారశీక,అరబిక్, ఆంగ్లం, పోర్చుగీసు మొ.)

ఉర్దూ పదాలు

జోడు(జోడ్), ఖరారు(కరార్),ఖాబు (కాబు), గాబరా(ఘాబ్రా), పకీరు(ఫకీర్)

<u>పారశీక,అరబిక్ పదాలు</u> – 900(సుమారు)

ఎకిమీడు = యజమాని (హకీమ్)
చిరునామా (సర్ నామా)

రాజకీయ సంబంధపదాలు –సుల్తాను,పాదుషా,ఫర్మానా,హుజూరు, కితాబు మొ.

సైనిక సంబంధ పదాలు – సిపాయి, తుపాకీ,బందుకు,ఫిరాయించు,బందోబస్తు

వ్యాపార సంబంధ పదాలు – దుకాణం,త్రాసు

న్యాయశాఖ పదాలు – దివాను, నకలు

రెవెన్యూ పదాలు – కౌలు,కుష్కీ

వస్త్ర సంబంధ పదాలు – కలంకారీ,జంబుఖానా,కుల్లాయ,జరతారు

ఆంగ్ల పదాలు

స్విచ్చి,కాఫీ,రోడ్డు,బస్సు,కారు, పెన్ను,

కోర్టు,ఆఫీసు,ఆర్డరు, ఫైలు,

ఫ్యాషను,డాన్సు,సినిమా,ఫాను,రేడియో,క్లబ్బు మొ.

పోర్చుగీసు పదాలు

అనాస,గోబీ,బొప్పాయి,టమాటో,కమీజు,బొత్తాం,అల్మారా,బాల్చీ,మేస్త్రీ,ఇస్త్రీ

తువ్వాల,పటాలము, కాజా, కుంఫిణీ, కోస్తా,గిడ్డంగి,గోదాము,బంకు,బాల్చీ, పీపా,మేజా,సబ్బు మొ.

సూక్తులు

‘లావు గలవాని కంటెను
భావింపగా నీతిపరుడు బలవంతుండౌ
గ్రావంబంత గజంబును
మావతివాడెక్కినట్లు మహిలో సుమతీ!’

‘చదువది ఎంత గల్గిన ఇంచుక రసజ్ఞత
చాలకున్న నా చదువు నిరర్ధకమ్ము
గుణసంయుతు లెవ్వారు మెచ్చరెచ్చటన్
పదనుగ మంచి కూర నలపాకమున
చేసిననైనను నందు నిమ్
పొదవెడు నుప్పులేక రుచిపుట్టగ
నేర్చునటయ్య భాస్కరా!’

వాక్యనిర్మాణ శైలీ

‘తివిరి ఇసుమున తైలమ్ము తీయవచ్చు
తవిలి మృగతృష్ణలో నీరు త్రాగవచ్చు
తిరిగి కుందేటికొమ్ము సాధించవచ్చు
చేరి మూర్ఖుల మనసు రంజించరాదు.’

సామెతలు, జాతీయాలు

- కథ కంచికి మనం ఇంటికి.
- తడిసిగాని గుడిసె కప్పడు.
- పరకకెత్తుకొమ్మన్న పాతికకెత్తుకొంటివి

- కంకణం కట్టుకొను
- గొంతుచించుకొను
- అందెవేసిన చేయి

9. తెలుగు భాషా విస్తరణ – కర్తవ్యమ్

- భాషా విధానం
- నిఘంటు విధానం
- అనువాద విధానం
- సాంకేతిక భాష విధానం

10. ప్రశ్న విధానం

- బహుళైచ్ఛిక సమాధాన ప్రశ్నలు
- ఏక పద లేక ఏకవాక్య సమాధానప్రశ్నలు
- అవును/కాదు సమాధాన ప్రశ్నలు
- తప్పు/ఒప్పు సమాధాన ప్రశ్నలు
- ఖాళీలను పురించటం
- జతచేయటం

  సంక్షిప్త సమాధాన ప్రశ్నలు
- వ్యాసరూపసమాధాన ప్రశ్నలు

౪.సృజనాత్మకత (with Creative Literature)

౧.తెలుగు వర్ణమాల

సీ. తల ఎత్తుకున్నట్టు తలకట్టు నిలబెట్టు
తరతరాల తెనుగుదనము యశము
గురియైన గురుతుగా గుడిదీర్ఘములె యొప్పి
గుణియించు గణనీయ గుణము ఘనము
ఉత్వాలు ఎత్వాలు మురిపెంపు ముత్యాలు
ఒత్వాలు ప్రణవాని కోనమాలు
ఋత్వాలు లుత్వాలు రించోలి తత్వాలు
అమ్మహావర్ణాలె అబ్బురాలు

- తే.గీ. అచ్చు లై యౌ లయి యువు లై అందగించు

    పంచవర్గాక్షరాలవి పంచదార

    చిలక లంతస్థ వర్ణాలు సలలితాలు

    వెలయు నూష్మముల్ సొగసులున్ వెల్లడించు

    వలపుల మొలక తెలుగుల వర్ణమాల.

- కా.బాలకృష్ణ

౨. సీ. ఒక్క సంగీతమేదో పాడునట్లు భా
షించునప్పుడును విన్పించు భాష
విస్పష్టముగ నెల్ల విన్పించునట్లు స్ప
ష్టోచ్చారణంబున నొనరు భాష
రసభావముల సమర్పణ శక్తియందున
నమరభాషకు దీటైన భాష
జీవులలో నున్న చేవయంతయు చమ
త్కృతి పల్కులన్ సమర్పించు భాష

తే.గీ. భాష లోక పది తెలిసిన ప్రభువు చూచి
భాష యన నిద్ధియని చెప్పఁబడిన భాష
తనర ఛందస్సులోని యందమ్ము నడక
తీర్చి చూపించినట్టిది తెలుగు భాష.

- కవిసమ్రాట్ **విశ్వనాథ సత్యనారాయణ**

ఉగాది

‘కొమ్మల కోయిల కుహుకుహూ నాదాల
 కొంగ్రొత్త రాగాల కోయనంగ
పసిడి పూతలమీద పైరగాలులునాడ
అనుభూతిమైమేను హాయనంగ
జగమంత పులకింత వగలింత లోలికింత
మోడంత చిగిరింత మోహమెసగ
ఎందందు నందమ్ము నెగజిమ్ము గంధమ్ము
కుందమ్ము ఘుమఘుమల్ ఘుమ్మనంగ

ఆరు రుచులను రసనాగ్ర మః యనగ
మదినిదోచు చందమౌర యనగ
వచ్చె వత్సరాది వాసంత సమ్మోహి
ప్రకృతి కాంత జేయు ప్రథమ కృతిగ.’

ధన్యవాదాలు

धन्यवादाः

Thank You All